

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษานับเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า และแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ในสังคมได้เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองด้านต่างๆตลอดช่วงชีวิตตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตตั้งแต่แรกเกิดการพัฒนา ศักยภาพและขีดความสามารถด้านต่าง ๆ ที่จะดำรงชีพและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุขรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงรวมเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้ (เขาวพา เดชะอุปต์. 2542 : 99) ซึ่งการจัดศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับแรกเพื่อวางรากฐานชีวิตของเด็กไทยให้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์มีพัฒนาการสมวัยอย่างสมดุลทั้งด้านร่างกายอารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญาบนพื้นฐานความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยใช้กิจกรรม กระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาของสมองอย่างเต็มที่รวมทั้งเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับที่สูงขึ้นอันจะนำไปสู่ความเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังที่ความมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (กรมวิชาการ. 2546 : 31) มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการ ด้านร่างกายอารมณ์ จิตใจสังคมและสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัยความสามารถและความแตกต่าง ระหว่างบุคคลและหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2546 (กรมวิชาการ. 2546 : 35) กล่าวสนับสนุนว่า เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจสังคมและสติปัญญาที่จำเป็นต่อการ พัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งนี้สาระประกอบด้วยองค์ความรู้ทักษะหรือกระบวนการและ คุณลักษณะหรือค่านิยมคุณธรรมจริยธรรมความรู้สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี จะเป็นเรื่องราวเกี่ยวข้องกับ ตัวเด็ก บุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัวและสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็กที่เด็กมีโอกาส ใกล้ชิดหรือมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวันและเป็นสิ่งที่เด็กสนใจจะไม่เน้นเนื้อหาการท่องจำ ใน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับทักษะหรือกระบวนการจำเป็นต้องบูรณาการทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับเด็ก เช่น ทักษะการเคลื่อนไหวทักษะทางสังคมทักษะทางการคิดทักษะการใช้ภาษา คณิตศาสตร์และ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น

การละเล่นพื้นบ้านอีสานเป็นการเล่นชนิดหนึ่งซึ่งเป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทยที่สืบทอดกันมาในวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นภาคอีสานเป็นการละเล่นที่สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะความเป็นอยู่อาศัยความเชื่อและภาษาของคนในท้องถิ่นกิจกรรมการเล่นเน้นการนำวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประดิษฐ์เป็นเครื่องเล่นส่วนการเล่นไม่จำกัดจำนวนผู้เล่นวิธีการเล่นไม่ยุ่งยากซับซ้อนและกติกาการเล่นไม่เคร่งครัดสำหรับคุณประโยชน์ของการละเล่นพื้นบ้านอีสานสามารถช่วยส่งเสริมทางด้านสติปัญญาสันติวิธี นาคะสนธิ์ (2545 : 24) กล่าวว่าถ้าเด็กมีโอกาสเล่นทั้งสมมุติและเล่นแบบ โบราณเช่นมอญซ่อนผ้าหรือทำกิจกรรมต่างๆด้วยตนเองล้วนมีผลต่อการพัฒนาไปประสาทและจุดเชื่อมโยงประสาทที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาต่างๆในชีวิตซึ่งมีประโยชน์เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็จะสามารถแก้ปัญหาในชีวิตได้ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการละเล่นพื้นบ้านอีสานมีคุณค่าต่อเด็กซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ายิ่งของประเทศชาติสมควรได้รับการสนับสนุนฟื้นฟูให้เด็กปัจจุบันหันกลับมาเล่นดั้งเดิมเพราะปัจจุบันเด็กไทยหันไปนิยมการเล่นเกมคอมพิวเตอร์หรือรถบังคับซึ่งมีราคาแพงและส่งเสริมพัฒนาการเพียงบางด้านเท่านั้น

ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกศึกษาการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง โดยใช้กิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านอีสานเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยเพราะกิจกรรมกลางแจ้งมีความสอดคล้องในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งความแตกต่างระหว่างบุคคลเนื่องจากกิจกรรมกลางแจ้งเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นอิสระ โดยขึ้นอยู่กับความสนใจและความสามารถของเด็ก โดยเฉพาะเด็กที่กำลังเรียนระดับปฐมวัยนั้นการที่จะพัฒนาหรือส่งเสริมทางด้านอารมณ์และสังคมของเด็กจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่นรู้จักแก้ปัญหาาร่วมกันซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เกิดค่านิยมที่ดีได้แก่การมีความยุติธรรมการมีความรับผิดชอบการรู้จักเคารพบุคคลอื่นการรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น ตลอดจนสามารถยอมรับในความแตกต่างของบุคคลอื่นและปฏิบัติตามกฎระเบียบได้ทักษะทางสังคมเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญของบุคคลซึ่งควรได้รับการฝึกฝนปลูกฝังตั้งแต่เด็ก ๆ เพื่อให้ทุกคนซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขดังนั้นการเสริมสร้างทักษะทางสังคมจึงมีความสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้เด็กเพื่อให้เด็กสามารถมีสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นซึ่งจัดว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนรู้ และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนปกครองและผู้รับผิดชอบเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านอีสาน

2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยผ่านการจัดกิจกรรมการเล่น
ที่บ้านอีสาน

สมมติฐานการวิจัย

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เสริมสร้างทักษะทางสังคมโดยใช้การจัด
กิจกรรมการเล่นที่บ้านอีสานมีคะแนนทักษะทางสังคมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. การจัดกิจกรรมการเล่นที่บ้านอีสานทำให้พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยดีขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

1. ตัวแปร

1.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเล่นที่บ้านอีสาน

1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย

1.2.1 ความอดทน

1.2.2 ความเป็นผู้นำผู้ตาม

1.2.3 ความรับผิดชอบ

2. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาล 1
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุมจังหวัด
มหาสารคาม จำนวน 4 ห้อง นักเรียน 100 คน

3. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยคือ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 5 ปี ที่กำลังเรียน
อยู่ชั้นอนุบาล 1/1 ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุมจังหวัดมหาสารคาม
จำนวน 10 คน ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

4. เนื้อหาสาระ

แผนการจัดกิจกรรมการเล่นที่บ้านอีสาน 9 แผน ซึ่งได้จัดกิจกรรมเป็นเวลา 9
สัปดาห์ๆ ละ 3 วัน วันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์ ใช้เวลาในการทดลองวันละ 45 นาที ในช่วงเวลา
10.00 – 10.45 น. แผนการจัดกิจกรรมการเล่นที่บ้านอีสานที่ได้นำมาทดลอง ได้แก่

4.1 การเล่นเกมแข่งม้าก้านกล้วย

4.2 การเล่นเกมปิดตาตีกะลา

- 4.3 การเล่นเกม โกงดินเกวียน
- 4.4 การเล่นเกมผู้สาว
- 4.5 การเล่นเกมต่อไก่
- 4.6 การเล่นเกมตากกล้วย
- 4.7 การเล่นเกมชักเย่อ
- 4.8 การเล่นเกมลอดแลดข้าวสาร
- 4.9 การเล่นเกมบักขาดไท

5. ระยะเวลา

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557

6. สถานที่

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหนองแสง อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม

นิยามศัพท์เฉพาะ

การละเล่นพื้นบ้านอีสาน หมายถึง กิจกรรมการเล่นที่มีการเล่นสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยโบราณของภาคอีสานเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน ที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินสอดแทรกภาษาอีสาน มีบทร้องและไม่บทร้อง มีกฎกติกาในการเล่นที่ไม่ซับซ้อน ทั้งที่ใช้อุปกรณ์และไม่ใช้อุปกรณ์มีกติกาและข้อตกลงร่วมกัน

ทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถของบุคคลในติดต่อสื่อสารที่เป็นไปอย่างราบรื่น เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับบุคคลอื่นและรวมไปถึงการปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับของสังคมเพื่อความสงบสุขและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมนั้น โดยจำแนกได้ ดังนี้

ความอดทน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในรูปของการรอคอยการควบคุมอารมณ์ตนเองในการทำกิจกรรมความพากเพียรพยายามทำสิ่งที่ยากจนสำเร็จ

ความเป็นผู้นำผู้ตาม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในรูปของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การแสดงความคิดเห็นรับฟังความคิดเห็นการให้ความช่วยเหลือและรับความช่วยเหลือจากเพื่อน ตลอดจนความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่รู้จักแบ่งปัน

ความรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในรูปของความตั้งใจทำงานหรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายการดูแลเก็บรักษาของใช้ของตนเองและส่วนรวมให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยรวมทั้งการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อตกลงของห้องเรียน

แผนการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านอีสาน หมายถึง แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนได้วางแผนและนำมาใช้เสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการเล่นเกม 9 ชนิดที่ใช้จัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 ปี ที่กำลังเรียนอยู่ชั้นอนุบาล 1/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุมจังหวัดมหาสารคาม

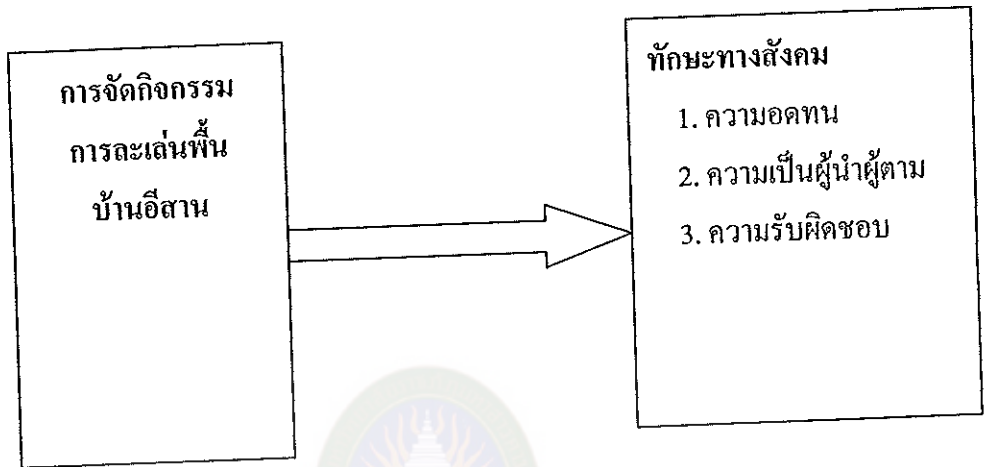
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหนองแสงมีทักษะทางสังคมนำไปสู่การประพุดติตนเป็นคนดีอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
2. ทำให้ทราบว่ากิจกรรมกลางแจ้ง โดยใช้กิจกรรมการเล่นพื้นบ้านอีสานและการจัดกิจกรรมกลางแจ้งตามปกติแบบใดที่ส่งผลต่อทักษะทางสังคมซึ่งเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนต่อครูอนุบาลหรือบุคลากรทางการศึกษาไปประยุกต์ใช้ต่อไป
4. เป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นเอกสารอ้างอิง และสามารถนำไปบูรณาการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรอิสระ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY